

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อศึกษาสำรวจความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและเปรียบเทียบรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2544 ในจังหวัดนนทบุรีอาศัยอยู่กับบิดาและ มารดา

กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประเมินการโดยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamanae, 1973 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2534)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง กำหนดให้ $5\% = .05$

N = 1,3040 คน

$$\text{แทนค่าสูตร กลุ่มตัวอย่าง} = \frac{13,040}{1 + 13,040(0.05)^2} = 388 \text{ คน}$$

ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 388 คน

2. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธี multi-stage sampling โดยมีวิธีดังต่อไปนี้

2.1 จำนวนโรงเรียนในจังหวัด นนทบุรี แบ่งตามเขตการปกครองมี 6 อำเภอมีโรงเรียนทั้งหมด 19 โรงเรียนแบ่งออกเป็น ในเขตอำเภอเมือง 7 โรงเรียน อำเภอปากเกร็ด 6 โรงเรียน อำเภอบางกรวย 2 โรงเรียน อำเภอบางใหญ่ 2 โรงเรียน อำเภอบางบัวทอง 1 โรงเรียน อำเภอไทรน้อย 1 โรงเรียน

2.2 ทำการสุ่มโรงเรียนในเขตอำเภอทำการสุ่มโรงเรียนแต่ละอำเภอด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมาอำเภอละโรงเรียนได้โรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 อำเภอเมืองได้แก่ โรงเรียน เบญจมาภราดรานุสรณ์

2.2.2 อำเภอปากเกร็ดได้แก่ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี

2.2.3 อำเภอบางกรวยได้แก่ โรงเรียนเทพศิรินทร์นนทบุรี

2.2.4 อำเภอบางใหญ่ ได้แก่ โรงเรียน เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการบางใหญ่

2.2.5 อำเภอบางบัวทอง ได้แก่ โรงเรียน บางบัวทอง

2.2.6 อำเภอไทรน้อย ได้แก่โรงเรียนไทรน้อย

2.3 ทำการสุ่มห้องเรียนในแต่ละโรงเรียนและแต่ละระดับชั้นมาชั้นละ 1 ห้องโดยทำการสุ่มอย่างง่ายแล้วให้นักเรียนทำแบบสอบถามทุกคน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่จริงใจออกและแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกแล้วจึงสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วนของนักเรียนที่คำนวณได้เหลือผู้ที่ตอบ จำนวน 391 (ดังตาราง 2)

ตารางที่ 2 จำนวนสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกแต่ละโรงเรียน และแต่ละระดับชั้น

ระดับชั้น เรียน	เบญจมา ภราดร านุสรณ์	นวมินทร์ราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี	เทพศิรินทร์ นนทบุรี	เตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการบาง ใหญ่	บางบัว ทอง	ไทร น้อย	รวม
ม.4	39	31	12	23	31	12	148
ม.5	34	31	7	21	27	11	131
ม.6	36	24	4	16	24	8	112
รวม	109	86	23	60	82	32	391

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม แบ่ง ออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 6 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว สภาพของครอบครัวบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

ส่วนที่ 2 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ของคูเปอร์สมิทฉบับนักเรียน (Coopersmith self-esteem inventory school form) ซึ่งแปลและดัดแปลงโดย จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล (2532) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 52 ข้อ เป็นข้อคำถามทางบวก 15 ข้อ ข้อคำถามด้านลบ 29 ข้อ และข้อคำถามวัดความจริงใจของผู้ตอบ 8 ข้อ ให้ผู้ตอบพิจารณาข้อความแต่ละข้อเหมือนหรือไม่เหมือนตนเอง หากเหมือนให้ตอบว่า “ใช่” หากไม่เหมือนให้ตอบว่า “ไม่ใช่” โดยให้คะแนนข้อความด้านบวกที่ตอบว่า “ใช่” 1 คะแนน ตอบ “ไม่ใช่” ให้ 0 คะแนน ส่วนข้อคำถามด้านลบที่ตอบว่า “ไม่ใช่” ให้ 1 คะแนน ตอบว่า “ใช่” ให้ 0 คะแนน ยกเว้นคำถามวัดความจริงใจของผู้ตอบถ้าตอบใช่ให้ 1 คะแนน แต่จะไม่นำคะแนนมาคิดรวม ถ้าผู้ตอบได้คะแนนส่วนนี้มากกว่า 4 คะแนนจะต้องนำมาพิจารณาความไม่จริงใจของผู้ตอบ และให้ตอบแบบสำรวจใหม่ ซึ่งแบบสำรวจแบ่งเป็น 5 หมวด และมีข้อความแต่ละหมวดดังนี้

1. ด้านตนโดยทั่วไปมี 24 ข้อ เป็นข้อความด้านบวก 7 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 3, 25, 35, 36, 38, 41 และข้อความด้านลบ 7 ข้อ ได้แก่ข้อ 6, 9, 11, 12, 14, 17, 22, 23, 28, 29, 31, 32, 42, 45, 49, 50, 51
2. ด้านคนทางสังคม-เพื่อน มี 7 ข้อ เป็นข้อความด้านบวก 4 ข้อ ได้แก่ 4, 7, 13, 26 และข้อความด้านลบ 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 19, 43, 46
3. ด้านบิดามารดา มี 8 ข้อ เป็นข้อความด้านบวก 3 ข้อ ได้แก่ 8, 18, 27 และข้อความด้านลบ 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5, 10, 15, 20, 39
4. ด้านโรงเรียน-การศึกษามี 5 ข้อ เป็นข้อความด้านบวก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 34 และข้อความด้านลบ 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 16, 21, 48
5. ด้านการวัดความจริงใจของผู้ตอบ มี 8 ข้อ ประกอบด้วยข้อ 24, 30, 33, 37, 40, 44, 47, 52

การแปลผลคะแนนรวมความมีคุณค่าในตนเองผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์พิสัย 0-44 คะแนน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. คะแนนระหว่าง 0-14 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับต่ำ

2. คะแนนระหว่าง 15-29 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง

3. คะแนนระหว่าง 30-44 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับสูง

คุณภาพของเครื่องมือ แบบสอบถามนี้วิเคราะห์ความคงที่ภายใน (internal consistency)

โดยใช้สูตรคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson formula 20) ได้ค่าความเที่ยง .8529

การแปลผลคะแนนรายด้านของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองโดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์พิสัย และแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

ด้านตนโดยทั่วไปมีคะแนนรวมทั้งหมด 24 คะแนนผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์พิสัย 0 – 24

คะแนน และแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ด้วยวิธีอิงกลุ่ม (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

1. คะแนนระหว่าง 0 – 8 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับต่ำ

2. คะแนนระหว่าง 9 – 16 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง

3. คะแนนระหว่าง 17 – 24 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับสูง

ด้านสังคม (เพื่อน) มีคะแนนรวมทั้งหมด 7 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์พิสัย 0 – 7

คะแนนและแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ด้วยวิธีอิงกลุ่ม (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

1. คะแนนระหว่าง 0 – 2.33 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับต่ำ

2. คะแนนระหว่าง 2.34 – 4.66 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง

3. คะแนนระหว่าง 4.67 – 7 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับสูง

ด้านบิดา-มารดามีคะแนนรวมทั้งหมด 8 คะแนนผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์พิสัย 0 – 8 คะแนน

และแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ด้วยวิธีอิงกลุ่ม (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

1. คะแนนระหว่าง 0 – 2.66 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับต่ำ

2. คะแนนระหว่าง 2.67 – 5.32 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง

3. คะแนนระหว่าง 5.33 – 8 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับสูง

ด้านโรงเรียน- การศึกษามีคะแนนรวมทั้งหมด 5 คะแนนผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์พิสัย 0 – 5

คะแนน และแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ด้วยวิธีอิงกลุ่ม (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

1. คะแนนระหว่าง 0 – 1.66 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับต่ำ

2. คะแนนระหว่าง 1.67 – 3.32 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง

3. คะแนนระหว่าง 3.33 – 5 คะแนน หมายถึง ความมีคุณค่าในตนเองระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารในครอบครัว คำถามเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามแนวความคิดของแมคลอด เชฟฟี และแวกแมน (McLeod, Chaffee & Wackman, 1972) และจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทย ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ ซึ่งแบ่งรูปแบบการสื่อสารออกเป็น 4 แบบ คือ

แบบที่ 1 การสื่อสารในครอบครัวแบบดูดาย (laissez-fair) ได้แก่ข้อ 1 -10

แบบที่ 2 การสื่อสารในครอบครัวแบบปกป้อง (protective) ได้แก่ข้อ 11 -20

แบบที่ 3 การสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดเผย (pluralistic) หมายถึง ได้แก่ข้อ 21 -30

แบบที่ 4 การสื่อสารในครอบครัวแบบเห็นพ้องต้องกัน (consensual) ได้แก่ข้อ 31 – 40

ถ้าการสื่อสารในครอบครัวไม่มีลักษณะการสื่อสารแบบใดชัดเจนผู้วิจัยจัดเป็นแบบที่ 5 ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบผสม ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า มีบางครอบครัวที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีลักษณะผสมดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวออกเป็น 5 แบบดังนี้

แบบที่ 1 การสื่อสารในครอบครัวแบบดูดาย (laissez-fair)

แบบที่ 2 การสื่อสารในครอบครัวแบบปกป้อง (protective)

แบบที่ 3 การสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดเผย (pluralistic)

แบบที่ 4 การสื่อสารในครอบครัวแบบเห็นพ้องต้องกัน (consensual)

แบบที่ 5 การสื่อสารในครอบครัวแบบผสม (mix)

ลักษณะการวัดเป็น rating scale แบ่ง เป็น 4 ระดับ คือบ่อยครั้ง บ่อย นานๆครั้ง ไม่เคยเลย

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความทั้ง 2 ลักษณะมีเกณฑ์การให้คะแนนเหมือนกันคือ

บ่อยครั้ง ให้คะแนน 4 คะแนน

บ่อย ให้คะแนน 3 คะแนน

นานๆครั้ง ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่เคยเลย ให้คะแนน 1 คะแนน

การแปลผล

แบบสอบถามในแต่ละข้อ จะมีคะแนนตั้งแต่ 1-4 คะแนน หลังจากที่ได้คะแนนในแต่ละข้อแล้วจึงนำมารวมคะแนน คะแนนที่ได้จะมีค่าคะแนนอยู่ระหว่างระหว่าง 10-40 คะแนน หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาว่าพ่อแม่ใช้รูปแบบการสื่อสารแบบใด

1. ถ้าในกรณีได้คะแนนรวมในแบบที่ 1 สูงที่สุดแสดงว่ามีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบดูดาย
2. ถ้าในกรณีได้คะแนนรวมในแบบที่ 2 สูงที่สุดแสดงว่ามีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปกป้อง
3. ถ้าในกรณีได้คะแนนรวมในแบบที่ 3 แสดงว่ามีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดเผย
4. ถ้าในกรณีได้คะแนนรวมในแบบที่ 4 สูงที่สุดแสดงว่ามี แบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเห็นพ้องต้องกัน

5. ในกรณีที่ไม่มีคะแนนรูปแบบการสื่อสารสูงสุดแสดงว่าครอบครัวนั้นมีรูปแบบการสื่อสารแบบผสม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

1.1 การหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามแบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบ นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาจำนวน 75 คนแล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) โดยแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .71

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

2.1 การหาความตรงของเนื้อหา (content validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของภาษา มีดังนี้คือ อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลครอบครัว 1 ท่าน แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชเด็กและวัยรุ่น 2 ท่าน อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาให้คำปรึกษา 2 ท่าน ความถูกต้องและความเหมาะสมของภาษาและนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

2.2 การหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบ นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาจำนวน 75 คนแล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) แบบวัดรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวในแต่ละรูปแบบได้ค่าความเที่ยงโดยรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบดูชายได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .79 รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปกป้องได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .70 รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเปิดเผยได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .79 รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเห็นพ้องต้องกันได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .74 และแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .63

3. นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงบางส่วนให้เหมาะสมแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขออนุญาตแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอต่อผู้อำนวยการ

สำนักงานสามัญศึกษา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี เพื่อขออนุญาตดำเนินการศึกษาและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. นำหนังสือขออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานสามัญศึกษา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ไปเข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แนะนำตัวต่อครูและนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแจ้งรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย

3. ประสานงานเรื่องการเตรียมกลุ่มตัวอย่าง และแจ้งกำหนดวันในการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยประสานงานกับครูประจำชั้นและครูแนะแนวที่รับผิดชอบ เพื่อจัดเตรียมชั่วโมงว่างสำหรับผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแนะนำตัวกับนักเรียนซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิธีการตอบแบบสอบถาม

5. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามชุดที่ 1-3 พร้อมกันในห้องเรียน ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม คนละประมาณ 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของคำตอบ นำมาลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จ SPSS/PC⁺ เพื่อตอบวัตถุประสงค์สมมติฐานที่ตั้งไว้ และนำเสนอสถิติ ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (descriptive statistics) เสนออธิบายข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และเสนอแจกแจงความรู้ที่เรามีคุณค่าในตนเองพร้อมทั้งนำเสนอรายด้าน/ชั้นปีในรูป จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติวิเคราะห์ (analytical statistics) ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยกรณีตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ LSD (Least Significant Difference)